

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 marca 2018 roku skierowanym przeciwko (...) S.A. w W., M. R. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 231.027,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto zażądał zwrotu kosztów procesu według norm prawem przepisanych. W uzasadnieniu stanowiska powód wskazał, iż zawarł z pozwanym umowę o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF na zakup nieruchomości położonej w M.. Do dnia wniesienia pozwu powód spłacił ten kredyt kwotą 240.000, 60 zł, zaś w okresie 10 lat od daty wniesienia pozwu kwotą dochodzona pozwem to jest 231.027,60 złotych.

Powód zarzucił, że § 10 tej umowy, dotyczący zmiany wysokości oprocentowania kredytu zawiera sformułowania nieczytelne dla konsumenta, a tym samym stanowi niedozwoloną klauzulę umowną w myśl 385¹ k.c., co z kolei prowadzi do nieważności całej umowy z uwagi na treść przepisu art. 58 k.c. Dalej powód wskazał, iż kwestionowany zapis określa essentialia negotii umowy kredytowej, dlatego jego wyeliminowanie powoduje, że nieważna staje się cała umowa. Kwota 231.027,60 zł stanowi równowartość wszystkich rat kapitałowo- odsetkowych pobranych przez pozwanego z rachunku powoda w okresie 10 lat przed wniesieniem pozwu. Jest to świadczenie nienależne, i w oparciu o przepis art. 410 k.c. podlega zwrotowi.

Dodatkowo powód wskazał, że umowa łącząca strony jest nieważna z powodu jest sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

(pozew k- 3-9)

W odpowiedzi na pozew z dnia 30 kwietnia 2018 roku pozwany nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował roszczenie co do zasady oraz co do wysokości (kwestionując prawidłowość wyliczeń powoda). Ponadto zgłosił zarzut przedawnienia części roszczenia w okresie przekraczającym 3 lata przed wniesieniem pozwu, a dotyczącym należności odsetkowych.

Pozwany wskazał, iż przesłanki abuzywności nie zostały spełnione, a nawet gdyby było inaczej, to powodowałyby to częściową bezskuteczność umowy, a nie prowadziło do nieważności całej czynności prawnej. Powód mógł dokonać zmiany zasad oprocentowania na regułę LIBOR CHF 3M plus marża, ale nie uczynił tego. Nawet gdyby powód wykazał, że kwestionowany zapis ma charakter niedozwolonej klauzuli, to nie może to prowadzić do zniweczenia całej umowy. Powód żądając zwrotu wszystkich wpłaconych przez okres 10 lat należności dąży do uzyskania nadzwyczajnej korzyści kosztem banku.

Powód przy zawarciu umowy został pouczony o ryzyku walutowym i złożył w tym zakresie stosowane oświadczenie. Miał przedstawić propozycję kredytu złotówkowego lecz z niej nie skorzystał. Oprocentowanie kredytu było zmienne i rzeczywiście zmieniało się w toku wykonania umowy i wynosiło od 4,7 % do 2,65 % w chwili obecnej. Każdorazowo zmiana oprocentowania następowała po analizie wyspecjalizowanych jednostek wewnętrznych banku w oparciu o obiektywne parametry finansowe, z uwzględnieniem sytuacji rynkowej i zachowań innych uczestników rynku.

(odpowiedź na pozew k- 45-57)

Pismem procesowym datowanym na 22 marca 2018 roku, a złożonym na rozprawie w dniu 10 października 2018 roku, powód rozszerzył powództwo o kwotę 11.553,72 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 października 2018 roku. Wskazał, że dochodzona kwota stanowi równowartość rat uiszczonych przez powoda już po wniesieniu pozwu. Na wypadek nie uwzględnienia przez sąd żądania zapłaty, powód wniósł o stwierdzenie nieważności zawartej przez strony umowy z dnia 17 października 2006 roku.

(pismo procesowe k- 203)

Pozwany nie uznał powództwa także w kształcie rozszerzonym.

(protokół skrócony k- 214)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 17 października 2006 roku pomiędzy (...) Bank S.A. z siedzibą w W., Oddział Bankowości Detalicznej w Ł., a M. R. (2) została zawarta umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych M. w celu zakupu lokalu mieszkalnego położonego w M. przy ul. (...). Kwota kredytu wyniosła 268.000 zł, waluta waloryzacji kredytu to CHF. Okres kredytowania określono na 360 miesięcy tj. od 17 października 2006 roku do 15 listopada 2036 roku. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym, w dniu zawarcia umowy wyniosło 3,20 %. W § 10 ust. 1 ustalono, że kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej. **Zmiana wysokości oprocentowania kredytu może nastąpić w przypadku zmiany stopy referencyjnej określonej dla danej waluty oraz zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju (lub krajów zrzeszonych w Unii Europejskiej), którego waluta jest podstawą waloryzacji (ust.2).** O każdej zmianie oprocentowania bank zawiadamia kredytobiorcę i poręczycieli na piśmie. Informacja na temat obowiązującego oprocentowania podawana będzie również do wiadomości w placówkach i na stronach internetowych banku. Informację o wysokości rat kapitałowo- odsetkowych po zmianie oprocentowania kredytobiorca może uzyskać za pośrednictwem MultiLinii oraz sieci Internet. Zmiana oprocentowania nie stanowi zmiany umowy.

W dniu 26 października 2006 roku kredyt został uruchomiony.

(umowa kredytu k- 13-22, potwierdzenie uruchomienia kredytu k- 96)

Przed zawarciem spornej umowy pozwany zaproponował powodowi zawarcie umowy kredytu w złotych polskich. Powód dokonał wyboru oferty kredytu denominowanego. Ponadto oświadczył, że został pouczony o ponoszeniu ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności zmiany kursu waluty i zmiany stopy procentowej.

(oświadczenie k- 67)

W dacie zawarcia umowy powód zatrudniony był jako dyrektor w firmie (...) Spółka z o.o. i zajmował się marketingiem. Powód ma wykształcenie średnie. Nigdy wcześniej nie zawierał umów kredytu w walucie obcej, ani denominowanych. W zakupionym na kredyt mieszkaniu powód pomieszkuje. Przez okres 12 lat powód spłacił około 260.000 złotych kredytu. Umowa cały czas jest realizowana.

(wyciąg z katalogu firm k-74, zeznania powoda k- 215 verte 00:28:29- 00:36:48)

Pozwany aktualnie prowadzi działalność pod nazwą mBank.

(niesporne)

W trakcie trwania umowy oprocentowanie zmieniano się kilkakrotnie i wynosiło od 4,7 % w dniu uruchomienia kredytu , poprzez 5,5 w 2007 roku do 2,65 % od lutego 2015 roku.

(tabela z oprocentowaniem k- 213)

O zmianie oprocentowania decydował każdorazowo zarząd pozwanego banku. Katalog czynników mających wpływ na zmianę oprocentowania jest szeroki i obejmuje 12- 13 pozycji, a między innymi rentowność obligacji skarbowych, koszt pieniądza na rynku międzybankowym, ryzyko kredytowe danego kraju etc. Sporny §10 ust. 2 umowy stanowił wzorzec umowny.

(zeznania świadka H. P. k- 214 v 00:07:52 – 00:24:31)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał głównie w oparciu o załączone do akt dokumenty, a także zeznania powoda i świadka. Jako, że świadek nie uczestniczył przy zawarciu spornej umowy, jego zeznania okazały się przydatne jedynie w zakresie przybliżenia zasad zmiany oprocentowania przez bank.

Sąd oddalił wniosek dowodowy pełnomocnika powoda, zgłoszony na rozprawie, o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność czy zgodnie z § 10 umowy można określić zamknięty katalog czynników, którymi posługuje się pozwany. Okoliczność, iż nie jest to katalog zamknięty nie była kwestionowana przez pozwanego. Również świadek zgłoszony przez pozwanego mimo, iż wskazał, że jest tych czynników 12- 13 , nie był w stanie podać ich wszystkich. To potwierdza jedynie tezę strony powodowej o nieodokreślonym kryterium zmiany.

Sąd pominął także złożone przez pozwanego do akt dokumenty w postaci raportu Instytutu (...), ekspertyzy- tabela kursowa mBanku metodyka i analiza porównawcza, ekspertyzy dotyczącej oceny zasadności postępowania pozwanego i opracowania (...) jako nie przydatne dla potrzeb niniejszego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo o zapłatę podlegało oddaleniu jako nie udowodnione. Zgłoszone niejako z ostrożności, na wypadek oddalenia powództwa o zapłatę, powództwo o ustalenie (nazwane przez profesjonalnego pełnomocnika „o stwierdzenie nieważności”) oddalono z braku interesu prawnego.

Stanowisko strony powodowej o nieważności całej umowy kredytowej z uwagi na abuzywność § 10 ust.2 nie znajduje żadnego uzasadnienia. Profesjonalny pełnomocnik powoda nie uzasadnił bliżej tego stanowiska.

Za częściowo zasadny natomiast należy uznać zarzut abuzywności kwestionowanego postanowienia umownego.

Z treści przepisu art. 385 ¹§1 kc wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne tj: zawarte zostały w umowach z konsumentami, nie uzgodnione indywidualnie , kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają jego interesy (przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron).

Niewątpliwie powód ma status konsumenta. To nie było w sprawie sporne.

Fakt braku indywidualnego uzgodnienia kwestionowanego postanowienia jest również bezsporny. Pozwany tego nie kwestionował, a ponadto świadek , będący pracownikiem pozwanego wprost wskazał, że zapis ów stanowił wzorzec stosowany przez bank.

W sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta postanowienia umowne, które godzą w równowagę kontraktową stron, a także te, które zmierzają do wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie i brak specjalistycznej wiedzy. Zatem sprzeczne z dobrymi obyczajami są takie działania, które zmierzają do dezinformacji lub wywołania błędnego mniemania konsumenta (czy szerzej klienta), wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków między partnerami kontraktowymi.

Przy ocenie rażącego naruszenia interesu konsumenta, odwołać należy się do treści przepisów Dyrektywy (...), w myśl których rażące naruszenie interesów konsumenta ma miejsce, jeżeli postanowienia umowy poważnie i znacząco odbiegają od sprawiedliwego wyważenia praw i obowiązków stron, wprowadzając nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Zgodnie z art.385 ² kc oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Zgodnie z brzmieniem art.4 Dyrektywy nadanym sprostowaniem z dnia 13 października 2016 roku, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z

uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna.

Biorąc pod uwagę powyższe przyjąć należy, że blankietowy charakter klauzuli zmiennego oprocentowania, niedookreśloność czynników mających wpływ na zmianę oprocentowania (czynników tych nie był w stanie wskazać także świadek strony pozwanej) powodują, że uznać ją można co do zasady za niedozwolone postanowienie umowne. Jednakże, wbrew stanowisku strony powodowej, stwierdzenie to, nie powoduje automatycznie, uznania nieważności całej czynności prawnej.

Kontynuując analizę wskazanej wyżej Dyrektywy wskazać należy także na brzmienie art.6 - Państwa członkowskie winny zapewnić, by nieuczciwe warunki nie były wiążące oraz zagwarantować, by umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem, że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków, może ona nadal obowiązywać

Sąd podziela pogląd zgodnie z którym eliminacja spornej klauzuli z treści umowy nie może prowadzić do zmiany jej charakteru prawnego. Wyeliminowanie z umowy postanowienia niedozwolonego oznacza, że umowa obowiązuje bez niego (albowiem nie należy zastępować wyeliminowanego zapisu żadnym innym) o ile jest to możliwe (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie XXVII Ca 678/16 z 28 września 2016 roku).

W rozpoznawanej sprawie zarzut abuzywności dotyczył zmiany oprocentowania i tak już określonego w umowie jako zmienne. A zatem po wyeliminowaniu z umowy zapisu § 10 ust. 2 nadal w umowie pozostaje zapis §10 ust. 1 w zw. z § 1 punkt 8, zgodnie z którym kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która w dniu zawarcia umowy wyniosła 3,2 %. Tego bowiem zapisu powód nie kwestionował. Z resztą byłoby to zadanie dość trudne. Zmiana oprocentowania nie stanowi, wbrew stanowisku powoda, essentialia negotii umowy. Warunki zmiany oprocentowania kredytu wskazane w art. 69 ust.2 pkt 5 Prawa Bankowego nie należą do elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytowej. Jest nim samo oprocentowanie (odsetki) – art. 69 ust.1.

Reasumując powód, wbrew obowiązkowi wynikającym z art. 6 k.c. nie przedstawił żadnych wyliczeń, ani dowodów na okoliczność wysokości wzbogacenia pozwanego. Powód był w sprawie reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zatem Sąd nie widział żadnych podstaw aby dopuszczać dowody z urzędu.

Nie do przyjęcia, w świetle elementarnych zasad sprawiedliwości jest koncepcja powoda, zgodnie z którą pozwany, na podstawie art. 410 k.c. ma powodowi zwrócić wszystko, co do tej pory zapłacił. Nie można uznać, że pozwany jest wzbogacony bez podstawy w takim właśnie zakresie, skoro powód otrzymał kwotę kredytu, zużył ją na wskazany cel i jest właścicielem nieruchomości za kredyt zakupionej.

Powód powołał się w pozwie na bliżej nie określone zasady współżycia społecznego. Natomiast nie wskazał na czym polegało owo naruszenie przez pozwanego zasad współżycia społecznego, jakich konkretnie zasad dotyczyło oraz jaki owo rzekome naruszenie miało wpływ na umowę i sytuację powoda.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd oddalił powództwo.

Skoro powód miał roszczenie o zapłatę i z nim wystąpił, zgłoszenie roszczenia o ustalenie, nie znajduje żadnego uzasadnienia w przepisie art. 189 k.p.c. Albowiem powód nie miał interesu prawnego w takim ustaleniu (por. wyroki: z dnia 2 lutego 2006 r. II CK 395/05 niepubl., z dnia 15 października 2002 r. II CKN 833/00 niepubl., z dnia 30 listopada 2005 r. III CK 277/05 niepubl., z dnia 2 sierpnia 2007 r. V CSK 163/07 niepubl., z dnia 19 lutego 2002 r. IV CKN 769/00, OSNC 2003, Nr 1, poz. 13).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Na zasądzoną kwotę składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego, ustalone w oparciu o § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2016 roku poz. 1667) oraz opłata od pełnomocnictwa – 17 zł.